

מה הטעם לחסוך בחשמל ולשלם בבריאות

כדי להתמודד עם משבר משק החשמל מנסה שר התשתיות לפתות את צה"ל ובתי החולים לעבור לגנרטורים כאשר הביקושים מגיעים לשיא. אבל מה הטעם לזהם את הסביבה עם שריפת סולר בגנרטורים. לא עדיף לאלץ אותם להתקין דודי שמש ולכבות את האורות והמזגנים המיותרים?
ד"ר אופירה אילון

שר התשתיות, בנימין (פואד) בן אליעזר, פנה לאחרונה למערכות הביטחון, הבריאות ולמשטרה עם הצעה מפתה: בשעות השיא בצריכת החשמל, הפעילו גנרטורים והפחיתו את העומס על המערכת. פואד הציע להם תמריצים - על כל קוט"ש שיחסכו, יקבלו 4 שקלים - פי 8 מעלות החשמל הרגילה.

מזג האוויר בארץ, והשימוש המוגבר במיזוג האוויר מביא אותנו לפתחם של שיאי ביקוש מדי קיץ. אבל ישראל היא "אי אנרגטי" מבודד, שאינה יכולה להעזר בחשמל ממדינות שכנות בעת צרה - כמו שעושות מדינות באירופה למשל. לכן צריכה חברת החשמל להיערך מראש על מנת לספק את שיאי הביקוש, ולכן צריכים גם כל הגורמים במשק - הממשלה, התעשייה, המגזר העסקי וגם הציבור, להתאמץ כדי למתן ככל האפשר את הביקושים.

התמריץ הכלכלי שמציע שר התשתיות הגיוני ומפתה. אך להצעה יש גם היבט אחר, שראוי להיזהר מפניו. הגנרטורים, עליהם ממליץ השר, מופעלים במרבית המקרים כדיזל או במזוט - דלקים מזהמים במיוחד. הפעלת הגנרטורים האלה בבתי חולים אינה בדיוק הפתרון שישפר את בריאותם של החולים. היא גם לא הפיתרון האידיאלי עבור העובדים הבריאים במקום.

ישנן דרכים אחרות לגרום למשק לחסוך באנרגיה:

חוק התכנון והבניה למשל, שנחקק בראשית שנות ה-80, מחייב בניינים להתקין דודי שמש. אלא שהחוק אינו חל על בתי חולים, בסיסי צבא וגם לא על בתי סוהר. הוא אמנם חל על בתי מלון, בתי אבות ומוסדות חינוך, אך בפועל איש לא אוכף אותו ומוודא שהמתקנים קיימים לפני מתן האישורים הדרושים לאיכלוס.

ראוי שהחוק המחייב התקנת דודי שמש יחול על כל מבני הציבור, וראוי שהגורמים הרלוונטיים יאכפו אותו באופן הדוק. אם כל בסיסי צה"ל, בתי הסוהר ובתי החולים היו משתמשים בדודי שמש, היה נוצר חיסכון משמעותי בחשמל למשק.

אבל הביזבוז בחשמל קיים לא רק בחימום המים אלא גם בקירור האוויר.

שיא הביקוש לחשמל נגרם בישראל עקב השימוש במיזוג אוויר, בעיקר במגזר התעשייתי והעסקי. בשעות השיא (שעות הצהריים של חודשי הקיץ) ההספק למיזוג אוויר הינו כ-40 אחוז משיא הביקוש הכולל, וכ-70 אחוז מצריכת החשמל של בניין משרדים אופייני היא לצורך מיזוג האוויר.

ניתן לאלץ את כל מבני הציבור, המשרדי ומבני התעשייה לשפר את תפעול מערכות המיזוג שלהם כדי לחסוך בחשמל. קיימים כיום במשק לא מעט מקומות בהם יש מזגנים מיושנים, בני 20 ו-30 שנה, שיעילותם האנרגטית נחותה מאוד. עידוד של המגזר הציבורי והפרטי לשרד את מערכות המיזוג שלו יצור חיסכון משמעותי בחשמל, ויפחית באופן משמעותי את הביקושים בתקופות השיא.

ויש עוד דרך פשוטה לחסוך בחשמל: חינוך. כמו שלימדו אותנו לא לקטוף פרחים מוגנים, וכמו שמלמדים אותנו לסגור את הברז, צריך ללמד את הצעירים לכבות את האור ביציאה מהחדר, ולכבות מכשירים הפועלים ללא שימוש. בנוסף, קיימות בשוק מערכות המכבות את האור והמכשירים באופן אוטומטי בסיום יום העבודה, וגם וסתי טמפרטורה, שמבטיחים שימוש יעיל במיזוג.

עידוד והפניית תמריצים כלכליים להתקנת מערכות כאלה, יכול לסייע בהפחתת צריכת החשמל בכלל ובשעות השיא בפרט.

חשיבה ארוכת טווח, ויישום פתרונות מערכתיים יכולים לסייע בפתרון המשבר במשק החשמל כבר עתה. פתרונות אד-הוק כמו זה של השר הם בגדר כיבוי שריפות - שמזהמות את האוויר בשביל כולנו.

הכותבת עומדת בראש תחום סביבה ומרכזת פורום האנרגיה במוסד שמואל נאמן

חזרה